

HABER

ARAM EKİN DURAN
eduran@ekonomist.com.tr

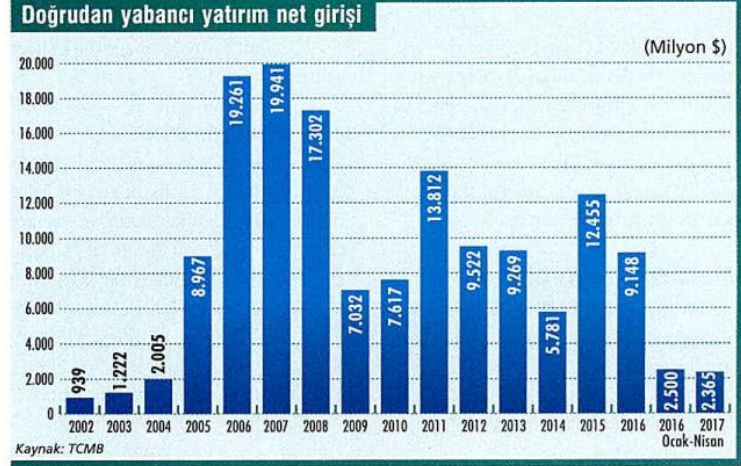
Yabancı yatırımda kan kaybı durmuyor

FED'in faiz artırımları gelişmekte olan ülkelere yabancı yatırım girişini yavaşlatıyor. Türkiye ise OHAL ve AB ile yaşanan gerilim nedeniyle doğrudan yabancı yatırımda 'acı fren' yaptı. 2016'da yüzde 31 gerileyen doğrudan yatırımlar, 2017'nin ilk çeyreğinde de yüzde 4 azaldı. Sıcak para yatırımlarına bakıldığında ise dolar bazında ucuzlayan borsada yabancı payı yüzde 65'i geçti.

Geçen yıl yüzde 31 gerileyen Türkiye'ye giren doğrudan yabancı yatırımlar, 2017'nin ilk çeyreğinde de kan kaybetmeye devam etti. Terör saldırıları, darbe girişimi ve OHAL süreci sonrasında, AB ile yaşanan gerilim de yabancı yatırımcının Türkiye'ye mesafeli yaklaşmasında etkili oluyor. Doğrudan yatırım için Türkiye'yi seçmeyen uluslararası sermaye, Borsa İstanbul'daki alımlarıyla ise hisse senedi endeksinde tarihi seviyelerin görülmesine yol açıyor. Yani doğrudan yatırım yerine sıcak para yatırımlarını daha çok tercih ediyor.

2016'DA DÜŞTÜ

Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı (UNCTAD) tarafından açıklanan Küresel Yatırım Raporu'na göre, Türkiye'ye giren doğrudan yabancı yatırım tutarı 2016'da yüzde 31 düştü. Türkiye'nin uluslararası doğrudan yatırımlardan aldığı pay da yüzde 2,3'ten yüzde 1,9'a geriledi. Rapora göre, 2016'da doğrudan yabancı yatırımlar küresel çapta yüzde 2 gerileyerek 1 trilyon 746 milyar dolar olurken, Türkiye'nin de aralarında bulunduğu gelişmekte olan ülkelere giren doğrudan yatırımlar ise yüzde 14'lük düşüşle 646 milyar dolar olarak gerçekleşti. Ancak Türkiye'de bu gerilemenin iki katını aşan bir düşüş yaşandı. Türkiye'ye giren doğrudan yabancı yatırım tutarı 2016'da 17,2 milyar dolardan 12 milyar dolara indi.

mesinin sebepleri arasında geçtiğimiz dönemlerde yaşanan terör olayları, 15 Temmuz darbe girişimi, küresel ekonomideki kınlanlık, politik belirsizlikler ve artan jeopolitik riskler öne çıkıyor. TÜSİAD Başekonomisti Dr. Zümrüt İmamoğlu, uluslararası yatırım çekmek konusunda AB-Türkiye ilişkilerinin önemine dikkat çekiyor. Tam üyelik müzakerelerinin başladığı 2005 yılından sonra Türkiye'ye gelen

Zor geçen 2015 ve 2016'nın yaralarını sarması beklenen 2017'nin ilk çeyreğinde ise doğrudan yabancı yatırımlardaki gerileme devam etti. Merkez Bankası'nın ödemeler dengesi verilerine göre, 2016'nın ilk dört ayında 2,5 milyar dolar olarak gerçekleşen doğrudan yabancı yatırım girişi, 2017'nin aynı döneminde düşüş trendini sürdürerek yüzde 4 azalışla 2,4 milyar dolara geriledi.

"AB İLE GERİLİM KÖTÜ ETKİLEDİ"

Türkiye'nin daha az sermaye çek-

Zümrüt İmamoğlu

yabancı sermayenin yıllık 20 milyar dolar gibi rekor rakamlara ulaştığını hatırlatan İmamoğlu, "AB ile gerilim ve uzayan OHAL süreci yatırımcıyı Türkiye'den uzaklaştırıyor" diyor.

Yabancı sermayenin yatırım yapacağı ülkede öngörülebilir bir iş ortamı ve hukuk sistemi aradığını kaydeden Euler Hermes Türkiye Genel Müdürü Özlem Özüner ise, "Günümüzde tüm gelişmekte olan ülkelerin yapması gereken hukuki altyapıyı etkin kılacak ve sermayenin sürdürülebilirliğini sağlayacak reformları gerçekleştirmek olmalı" diyor. Özüner, Türkiye'nin ilk çeyrekte yüzde 5 büyümesi ve makroekonomik görünümdeki olum-

Özlem Özüner

luya dönen gelişmelerin piyasadaki yatırımcı ilgisini artırabileceğini dile getiriyor. Özlem Özüner, "Bununla birlikte başka bir dikkat çekici nokta var ki, zorlu bir yıl olmasına rağmen Türk şirketleri 2016'da yaklaşık 2,3 milyar dolarlık 42 adet birleşme ve satın alma işlemi gerçekleştirdi. Türk iş dünyasının stratejik hedefleri çerçevesinde dış pazarlara açılma iştahı devam ediyor" diye konuyor.

GELİŞMİŞ ÜLKELERE KAYIYOR

Uluslararası yatırımcının Türkiye'ye ilgisinin azalmasında Türkiye'nin kendine özgü koşulları etkili olsa da tek neden bu değil. EY Türkiye Kurumsal Finansman Hizmetleri Lideri Müşfik Cantekinler, son dönemde özellikle Amerikan Merkez Bankası FED'in faiz artırımını politikasının gelişmekte olan ülkelere gelişmiş ülkelere olan para akışını hızlandırdığına dikkat çekiyor.

Müşfik Cantekinler, bunun yanı sıra, ABD'nin başını çektiği gelişmiş ülkelerde görülen büyüme oranlarının görece daha olumlu olmasının da yatırımcıların değerlendirdiği bir diğer önemli konu olduğunu vurguluyor. Cantekinler, "Döviz kurlarında, özel-

ISO 500'de yabancı sayısı yüzde 19,6 düştü

Yabancı sermayenin Türkiye yatırımlarını azaltmasının bir başka etkisi de kendini İstanbul Sanayi Odası'nın (ISO) her yıl açıkladığı ISO 500 listesinde gösteriyor. ISO 500 içindeki yabancı sermaye paylı kuruluşların sayısı 2009 yılından bu yana azalma eğiliminde. ISO 500 içinde yer alan yabancı sermaye paylı kuruluşların sayısı 2000'li yıllarda artış göstermiş ve 2009 yılında 153'e kadar ulaşmıştı. Ancak ISO 500'deki yabancı şirketlerin sayısı 2009'dan bu yana yüzde 19,6 geriledi ve 123'e indi. ISO Başkanı Erdal Bahçivan, ISO 500 içindeki yabancı şirket sayısındaki düşüşün nedenleri üzerine henüz bir çalışma yapmadıklarını belirterek, "Şu an için bu gerilemeye neyin etki ettiğini söyleyemiyoruz. Elimizde buna ilişkin bir veri yok. Ama sadece buna bakarak Türkiye'ye yabancı sermaye gelmiyor diyemeyiz. Şirketlerin yatırım konusunda kendi bünyelerinde farklı gerekçeler olabilir" değerlendirmesinde bulundu.

likle dolarda görülen dalgalanmaların, gelişmekte olan ülke ekonomilerini daha kınlgan duruma getirdiği de bir gerçek. Türkiye, gerek yurtiçi gerekse de içinde bulunduğu coğrafyadan kaynaklı risklerin geçtiğimiz yıl artmasıyla birlikte bu durumdan diğer gelişmekte olan ülkelere nazaran daha fazla etkilendi" diye konuşuyor.

YABANCI BORSAYA YÖNELİYOR

Öte yandan, doğrudan yatırım için Türkiye'yi büyük ölçüde radarından çıkaran uluslararası sermaye açısından Borsa İstanbul'un cazibesi ise her geçen gün artıyor. Bayram öncesinde hisse senedi endeksinin ilk kez 100.000

sınırını geçmesinde yabancı alımları belirleyici oldu. Böylelikle borsadaki yabancı payı da yüzde 65 sınırını geçerek yüzde 65,2'ye çıktı.

Müşfik Cantekinler'e göre, borsadaki yükselişin temel nedenleri olarak, borsanın döviz bazında ucuzlaması ve geçtiğimiz yıllarda genellikle potansiyelinin altında performans sergilemesi gösterilebilir. Borsa İstanbul'daki dalgalanmaların bir kısmının spekülasyon veya kısa dönemli olabileceğinin altını çizen Cantekinler, "Doğrudan yabancı yatırımın sürdürülebilir büyüme ve finansman açısından daha büyük önem arz ettiğini söylemek yanlış olmayacaktır. Bu amaçla yatırım ortamının iyileştirilmesi ve yatırımcılar tarafından negatif algı yaratan birtakım risklerin ortadan kaldırılması, uzun süreli ve kalıcı yatırım oranının artırılması için önem arz ediyor" diyor.

Müşfik Cantekinler